

Розділ 4
МІСЦЕВІ ФІНАНСИ ТА ЇХ РОЛЬ В УМОВАХ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Станіслав БУРКОВСЬКИЙ

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
освітній ступінь «бакалавр»,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

Науковий керівник: **Фугело П.М.**

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської
справи, страхування та електронних платіжних систем,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВИХ
ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ

Вивчення сутності і природи місцевих фінансів, їх взаємозв'язку з інститутом місцевого самоврядування дає можливість визначити це поняття як систему економічних відносин, пов'язаних із формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів, необхідних органам місцевого самоврядування для виконання покладених на них завдань.

У наведеному визначенні місцевих фінансів можна відзначити такі характерні особливості:

по-перше, місцеві фінанси представлено як систему економічних відносин, пов'язаних із розподілом і перерозподілом вартості валового внутрішнього продукту;

по-друге, у процесі здійснення цих відносин відбувається формування, розподіл і використання фінансових ресурсів;

по-третє, цільова підпорядкованість цієї системи відносин полягає у забезпеченні органів місцевого самоврядування фінансовими ресурсами, необхідними для виконання покладених на них функцій і завдань.

Зміст місцевих фінансів детальніше виявляється у функціях, які вони виконують. Як відомо, функції – це прояв суті кожної економічної категорії чи явища. Говорячи про функції, ми тим самим точніше розкриваємо їхнє призначення і роль [1].

Розподільна функція місцевих фінансів виявляється в порядку формування доходів і видатків місцевих бюджетів, формуванні цільових фондів органів місцевого самоврядування, за допомогою яких проходить складний процес забезпечення їх фінансовими ресурсами, необхідними для виконання покладених на органи місцевого самоврядування функцій і завдань. Кошти, які акумулюються у місцевих бюджетах і цільових фондах, розподіляються і використовуються для задоволення різноманітних місцевих потреб.

Контрольна функція місцевих фінансів реалізується, зокрема, в діяльності органів місцевого самоврядування при складанні проектів місцевих бюджетів, їх розгляді і затвердженні, а також виконанні і складанні звіту про виконання місцевих бюджетів, у процесі здійснення контролю за формуванням та використанням бюджетних коштів. Сфера дії контрольної функції не обмежується місцевими бюджетами, а включає інші фонди грошових коштів та

загалом усі фінансові ресурси, які має в розпорядженні місцеве самоврядування.

Система контролю повинна бути спрямована на виправлення порушень та недопущення їх в подальшому. Ефективним буде зміцнення місцевого громадського контролю за використанням бюджетних коштів [2].

Головним призначенням місцевих фінансів є забезпечення фінансовими ресурсами діяльності органів місцевого самоврядування, пов'язаної із здійсненням ними своїх функцій і повноважень; якнайповніше задоволення потреб населення територіальних громад та якісне надання локальних суспільних послуг; формування стимулювального механізму щодо раціонального використання наявних матеріальних і фінансових ресурсів, пошуку додаткових джерел доходів.

Аналіз чинної законодавчої бази [3], [4], яка регламентує функціонування місцевого самоврядування в Україні, дає можливість виділити основні принципи організації місцевих фінансів, які передбачають:

- обов'язкове розмежування функцій і повноважень між державною владою і місцевим самоврядуванням;
- чіткий поділ дохідних джерел, а також видатків між державним і місцевими бюджетами;
- надання відповідних власних дохідних джерел місцевому самоврядуванню;
- самостійність у формуванні та використанні фінансових ресурсів;
- забезпечення державної фінансової підтримки несамодостатніх територіальних громад, проведення фінансового вирівнювання;

- стимулювання збільшення доходів як державного, так і місцевих бюджетів;
- раціональне і економне використання матеріальних і фінансових ресурсів;
- здійснення постійного контролю за використанням наявних ресурсів;
- гласність і відкритість у формуванні та використанні фінансових ресурсів місцевого самоврядування.

Сучасні реформи місцевого самоврядування та бюджетної децентралізації в Україні активізували процеси, спрямовані на забезпечення фінансової самостійності територіальних громад. Найважливішими кроками бюджетного реформування визначено, зокрема, передачу органам місцевого самоврядування додаткових бюджетних повноважень і стабільних джерел доходів для їх реалізації, об'єднання територіальних громад з метою їх зміцнення, розвитку та розбудови [5].

Перелік використаних джерел

1. Місцеві фінанси: підручник; за ред. О.Б. Жихор, О.П. Кириленко. Київ: УБС НБУ, 2015. 579 с.
2. Фугело П.М. Сутність, організація та шляхи підвищення ефективності бюджетного контролю на місцевому рівні. *Ефективна економіка*. 2015. №10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4386>.
3. Бюджетний кодекс України: від 08.07.2010 р. №2456-VI. Дата оновлення: 25.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05. 1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
5. Катан А.І., Качула С.В., Демчук Н.І., Павлова Д.К. Формування місцевих бюджетів в умовах реформування суспільних фінансів України. *Агросвіт*. 2020. № 3. С. 3-12.